

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TERVEYDENSUOJELUOHJE 2.

PÄIVÄHOITO- JA KERHOTILOJEN SUUNNITTELU JA PERUSTAMINEN

Tähän ohjeeseen on koottu vaatimuksia ja suosituksia päivähoito- ja kerhotilojen suunnittelua varten, jotta terveydensuojelulain (763/1994) mukaiset vaatimukset täyttyisivät. Ohje on apuna uudisrakennusta tai vanhan päiväkodin peruskorjausta suunniteltaessa, mutta myös suunniteltaessa päivähoito- tai kerhotilan sijoittamista jo olemassa olevaan rakennukseen. Suunnitteluvaiheessa tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä ympäristöterveydenhuoltoon, varhaiskasvatuspalveluihin, rakennusvalvontaan (tilan uusi käyttötarkoitus) sekä palo- ja työsuojeluviranomaisiin.

Ilmoitusmenettely ja valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset

Terveydensuojelulain 13 §:n mukainen kirjallinen ilmoitus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista ympäristöterveydenhuoltoon. Ilmoituslomake on saatavilla ympäristöterveydenhuollon sivuilla [Lomakkeet - Hyvinkää Internet](#)

Ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- toiminnanharjoittajan nimi, kotipaikka sekä yhteystiedot
- selvitys toimintaan varatun paikan sijainnista
- selvitys harjoitettavasta toiminnasta
- ilmoituksen liitteeksi tulee toimittaa pohjapiirustus, ilmanvaihtosuunnitelma, ilmanvaihtomittausmäärät ja selvitys rakennusvalvonnallisesta käyttötarkoituksesta
- muut terveyshaitan ja hygieniahaitan ehkäisemiseksi tarpeelliset tiedot kuten hoitohuoneiston pintamateriaalit, wc/kylpytilojen asianmukaisuus, melu, radon, rakenteiden vauriot jne.

Ilmoituksen vastaanottamisesta toimijalle annetaan todistus, joka on maksullinen. Maksu määräytyy ympäristölautakunnan vahvistaman maksutaksan mukaisesti. Terveystarkastaja tarkastaa toimitilat riskiperusteisesti saadun ilmoituksen perusteella 1-6 kk sisällä toiminnan aloittamisesta.

Ympäristöterveydenhuollolle on ilmoitettava, jos toimintaan tai tiloihin tehdään oleellisia muutoksia (menettelytapa on sama kuin edellä), toiminnanharjoittaja vaihtuu tai toiminta lopetetaan. Toiminnanharjoittajan vaihtumisesta ja toiminnan lopettamisesta tulee ilmoittaa *ilmoitus toimijan vaihdoksesta* -lomakkeella, joka löytyy ympäristöterveydenhuollon sivuilta: [Lomakkeet - Hyvinkää Internet](#)

Päivähoito- ja kerhotilat ovat säännöllisen valvonnan alaisia eli niihin tehdään säännöllisiä tarkastuksia ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista laskutetaan toiminnanharjoittajaa ympäristölautakunnan vahvistaman taksan mukaisesti.

Omaevalvonta

Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään.

Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy. Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (**omavalvonta**). Käytännössä toiminnassa täytyy tehdä riskinhallintakeinojen aktiivista seu-

raamista ja tästä on hyvä pitää kirjaa. Tarkastusten yhteydessä toiminnanharjoittajan on esitettävä, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja on otettu käyttöön.

Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan esimerkiksi seuraavia osa-alueita:

1. Toiminta

Toiminnan kuvaus ja tilat

- Tiloissa tarjottava toiminta/palvelu
- Toiminta-ajat
- Henkilömäärä
- Wc- ja vesipisteiden määrät
- Siivous- ja pyykkihuolto
- Pintojen desinfiointi

Tilojen terveydelliset olosuhteet

- fysikaaliset
- biologiset
- kemialliset

2. Toiminnan riskitekijät

Sijainti ja ympäristö

Toiminnot joihin liittyy terveystarve

Väestö- ja riskiryhmät

Toiminnassa ja tiloissa tapahtuvat muutokset

Huoneiston korjaustarpeet

Pintojen ja tilojen helposti puhtaana pidettävyys

Haittaeläimet

3. Riskitekijöiden ennaltaehkäisy

Ajantasainen selvitys rakennuksen kunnosta on tehty

Käyttäjäkysely/sisäilmastokysely on tehty

Toiminta ja tilojen riittävyys ja soveltuvuus toimintaan nähden

Henkilökunnan perehdytys ja ajantasaiset työ- ja toimintaohjeet

Sidosryhmien välinen yhteistyö ja viestintä

Tilojen siisteys, järjestys ja hygieenisuus (siivoussuunnitelma ja toteutumisen seuranta)

Kiinteistöhuoltosuunnitelma (ilmanvaihtolaitteiden nuohous ja puhdistus ja tilojen korjaukset/toimivuus)

Toiminnassa käytettävien laitteiden toimivuuden seuranta

Sisäilmaongelmissa toimiminen ja milloin on syytä epäillä sisäilmaongelmaa

Epidemioihin ja muihin häiriötilanteisiin varautuminen

Haittaeläintorjunta

Ympäristö ja piha-alue

Liikenteen ja muiden lähteiden aiheuttama melu tulee ottaa huomioon päivähoitotiloja suunniteltaessa. Jos melutasojen arvioidaan ylittävän ohjearvot (Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 933/1992) ja saattavan aiheuttaa terveyshaittaa, tulee melutasoja alentaa melusuojuuksilla, erikoisikkunoilla ym. On myös mahdollista, ettei tontti ole ollenkaan sopiva päivähoitokäyttöön esim. melun tai ilman epäpuhtauksien takia. Melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Uusilla alueilla on melutason yöohjearvo kuitenkin 45 dB.

Rakennuspaikan tulee olla riittävän kuiva ja maaperän puhdas. Paikan tulee olla riittävän valoisa, mutta myös varjoa tulee olla tarjolla. Pihan materiaali ei saa aiheuttaa pölyhaittoja. Leikkipiha on oltava käyttökelpoinen kaikkina vuoden aikoina. Pihan riittävästä valaistuksesta tulee huolehtia.

Päiväkodin ulkoleikkialueen tulisi olla päiväkodin välittömässä läheisyydessä. Jos ulkoleikkialueelle joudutaan kulkemaan, pitää reitin sinne olla turvallinen. Ulkoleikkialueen tulee olla aidattu. Aidan tulee olla riittävän korkea, vähintään 1200 mm. Aidan alareunan ja maanpinnan välinen rako tulee olla korkeintaan 100 mm. Aita ei saa olla helposti kiipeiltävissä. Portin tulee olla sellainen, että sen avaaminen on lapsille hankalaa.

Lisäohjeistusta ulkoleikkialueen turvallisuuteen liittyen on Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämissivustolla 71 ”Päivähoidon turvallisuussuunnittelu”, Tukesin verkkosivuilla ja RT-kortissa RT 89-10966, Ulkoleikkipaikat.

Asiointi- ja huoltoliikenne on järjestettävä siten, ettei se aiheuta vaaraa lapsille.

Tilasuunnittelu

Rakentamisessa tulee suosia vähäpäästöisiä rakennusmateriaaleja. Huoneiston pintojen tulee olla helposti puhtaana pidettävät.

Tilaa tulee varata riittävästi hoidossa olevien lasten ikärakenne huomioiden mm. leikkiä, lepoa ja ruokailua varten. Päivähoitotilojen tulee olla riittävän väljät lapsen hyvän kehityksen turvaamiseksi ja mahdollisten terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Tilapaikkojen enimmäismäärä määrittyy sen mukaan, kuinka monta 3-6 – vuotiaasta lasta voi olla kokopäivähoidossa samanaikaisesti. Päivähoitoryhmät tarvitsevat hyötytilaa 6-8,5 m²/lapsi. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että alle 3-vuotiaat tarvitsevat enemmän tilaa kotialueella kuin isommat (8,5 m²/alle 3 v. ja 6 m²/ 3-6 v.). Osapäiväisille lapsille tulee varata hyötyalaa vähintään 4 m². Osapäiväiseksi / kerhotyyppiseksi toiminnaksi katsotaan toiminta, joka kestää alle 5 tuntia/ryhmä, ja jossa ei tarjota lämmintä ruokaa, esim. koululaisten iltapäiväkerho tai lasten päiväkerho.

Toimintatiloja ovat lasten ryhmätilat/kotialueet sekä lasten käytössä olevat yhteistilat ja salit. Päiväkodin kotialueen suositellaan sisältävän vähintään 70 m² varsinaista oleskelutilaa, joka voi jakautua kahteen tai useampaan leikki-, ruokailu- ja lepohuonetilaan. Lisäksi hyötyalaa lasketaan eteistila ja märkäeteinen sekä wc- ja pesutilat. Eteis- ja märkätiloja voidaan yhdistää tarvittaessa myös muiden kotialueiden tilojen kanssa. Yhteistiloihin lasketaan eri kotialueiden tai vastaavien yksiköiden yhteisessä käytössä olevat pienryhmä-, kerho-, versta- ja ateljeetitilat, kirjasto ja lasten käytössä oleva kotikeittiö. Lasten toimintalueeseen ei katsota kuuluvan huolto-, varasto-, neuvottelu-, toimisto-, vaatehuolto-, sosiaali-, keittiö- eikä siivousvälinehuoltotiloja. Päivähoitohuoneistossa on oltava lisäksi riittävästi varastotilaa mm. lelujen, askartelutarvikkeiden, liikuntavälineiden, wc- ja käsipyyhepaperien säilytystä varten. Myös toimisto- ja neuvottelutilojen tarve tulee huomioida.

Sähköasennusten tulee olla lapsille turvallisia. Lasten tiloissa olevat liedet on syytä suojata turvakytkimellä niin, etteivät lapset saa niitä itse päälle. Valaistuksen tulee olla riittävä. Suositeltava valoteho kaikkialla päivähoitotiloissa on 300 lux.

Päivähoitotiloissa kalusteiden, rakenteiden ja lämpöpattereiden terävät kulmat on syytä suojata. Huonekalujen tulee olla tukevia ja käytössä kestäviä. Hyllyt ja kalusteet on kiinnitettävä siten, etteivät ne pysty kaatumaan lasten päälle (esim. hyllyköt on kiinnitettävä seinään ja kerrossängyt toisiinsa ja tarvittaessa seinään).

Uloskäyntien yhteydessä (varauloskäyntejä lukuun ottamatta) tulee olla tuulikaappi vetohaittojen ehkäisemiseksi.

Päivähoitotiloissa kuravaatteiden pesua ja kuivatusta varten tulee järjestää tilat mieluiten sisäänkäynnin yhteyteen. Kuravaatteiden pesupisteessä tulisi olla hiekanerotuskaivo. Vaatteiden säilytystä varten on jokaiselle lapselle oltava omat lokerikot ja kenkätelineet.

Mikäli tekstiilien pesu tapahtuu päivähoitotiloissa, on vaatehuoltoa varten oltava asianmukaisesti varustettu vaatehuoltotila, jossa on riittävä tulo- ja poistoilmanvaihto sekä pyykinpesu- ja kuivauslaitteet. Mikäli näitä ei pystytä järjestämään, tulee vaatehuolto hoidattaa pesulassa. Tällöin tulee suunnittelussa huomioida pesulapyykin sekä puhtaiden tekstiilien säilyttämiseen tarvittavat tilat.

Sisäilmasto

Päivähoito- ja kerhotiloissa on oltava riittävä ilmanvaihto. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (545/2015) 10 §:n mukaisesti ulkoilmavirran tulee olla käytön aikana vähintään 6 l/s henkilöä kohden. Ulkoilmavirta saa kuitenkin olla 4 l/s henkilöä kohden, jos varmistetaan siitä, etteivät sisäilman epäpuhtauspitoisuudet tai lämpötila nouse niin suuriksi, että ne aiheuttavat terveyshaittaa taikka kosteus nouse niin suureksi, että se voisi aiheuttaa rakenteissa, laitteissa taikka niiden pinnoilla mikrobikasvun riskiä. Ilmanvaihto ei saa aiheuttaa vetoisuutta ja ulkoilmavirran laadun tulee olla riittävän puhdasta.

Päivähoito- ja kerhotilojen huoneilman lämpötilan tulee olla lämmityskaudella + 20 °C - + 26 °C ja lämmityskauden ulkopuolella + 20 °C - +32 °C. Lattiapinnan alin keskiarvolämpötilan tulee olla vähintään + 19 °C ja seinäpinnan alin keskiarvolämpötilan vähintään + 16 °C (arviointi tehdään STMa 545/2015 mukaisesti). Rakenteiden pistemäinen lämpötila ei saa alittaa + 11 °C:ta.

Sisäilmassa ei saa esiintyä terveyshaittaa aiheuttavina pitoisuuksina mikrobeja, pölyä, kaasumaisia yhdisteitä tai muita epäpuhtauksia. Sisäilman radonpitoisuus tulee selvittää, koska Hyvinkää on radonriskialuetta. Säteilylainsäädännön mukainen radonpitoisuuden viitearvo oleskelutiloissa on 300 Bq/m³. Uuden rakennuksen suunnittelua ja toteutusta koskeva viitearvo on 200 Bq/m³.

Ääneneristys ja melu

Päivähoito- ja kerhotiloissa ei saa olla teknisten laitteiden tai ympäristömelun aiheuttamaa ohjearvon ylittävää melua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 545/2015 mukaan keskiäänitason toimenpideraja on oleskeluun tarkoitetuissa huoneissa päivällä (klo 7-22) 35 dB_{Aeq} ja yöllä 30 dB_{Aeq} (ympäri vuorokautiset päiväkodit). Lisäksi pienitaajuiselle melulle on asetettu omat toimenpiderajat.

Jos päivähoitotila sijoitetaan esim. kerrostaloon, tulee huolehtia siitä, ettei päiväkotia aiheuta toimenpiderajoja ylittävää melua ympäröiviin asuntoihin.

Päiväkodin akustiseen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota. Vaimennus vähentää toiminnasta aiheutuvan melun aiheuttamaa häiriötä. RT-ohjekortin (96-11003) mukaan jälkikaiunta-ajan tulee päiväkodin toimintatiloissa olla alle 0,6 sekuntia.

WC-, pesu- ja siivoustilat

Tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi jokaisella päivähoitoryhmällä tulisi olla omat wc- ja pesutilat. Wc-tilat olisi hyvä sijoittaa sisäänkäynnin läheisyyteen niin että lapset voivat pestä kädet ennen leikki- ja lepotiloihin saapumista.

Kokopäiväryhmän tiloissa tulee jokaista alkavaa kymmentä lasta kohden olla wc-istuin ja käsienpesuallas. Kerhotiloissa tulee olla toiminnan mukaan riittävästi wc-tiloja, pääsääntöisesti yksi wc ja käsienpesuallas 10-15 lasta kohti. Käsienpesupisteet tulee varustaa pesuaineannostelijalla ja käsipyyhetylineellä. Käsien kuivaamiseen tulee käyttää kertakäyttöpyyhkeitä.

Päivähoitohuoneistossa, jossa hoidetaan alle 3-vuotiaita lapsia, on oltava erillinen pylynpesuallas ja vai-panvaihtotaso. Vaipanvaihtopisteeseen tulee varata riittävästi asianmukaista säilytystilaa puhtaille vaipoille, kertakäyttökäsineille ym. tarvikkeille sekä kannellinen roska-astia käytetyille vaipoille. Vaipanvaihto-alustan on oltava tukeva, kosteutta imevä ja helposti puhdistettavissa. Wc-tiloissa on hyvä olla lattia-kaivo.

Päivähoitohuoneistoon tulee varata työsuojeluviranomaisten ohjeiden mukaisesti henkilökunnalle asianmukaiset sosiaalitulat.

Päivähoito- ja kerhotilojen (wc-tilat, hoitotilat, käytävät, eteiset) siivousta varten tulee varata riittävän suuri lukollinen siivousvälineiden puhdistus- ja säilytystila. Tila varustetaan vesipisteellä, lattiakaivolla, kaatoal- taalla, kuivauspatterilla, koneellisella poistoilmanvaihdolla ja riittävällä määrällä telineitä ja hyllytilaa sii- vouksessa käytettäville välineille ja aineille. Päivähoitotiloihin tulee laatia kirjallinen siivoussuunnitelma. Siivoussuunnitelman liitteenä tulee olla käytöturvallisuustiedotteet siivousaineista.

Keittiö

Keittiöt voivat olla toiminnaltaan erilaisia, esim. valmistus-, kuumennus- tai tarjoilukeittiöitä. Keittiö tulee mitoittaa ja varustaa toiminnan sekä laajuuden mukaan. Ohjeita elintarvikehuoneiston suunnitteluun ja ilmoitusmenettelyyn on saatavilla ympäristöterveydenhuollon internetsivuilla: [Elintarvikehuoneistot - Hyvinkää Internet](#)

Tupakointi

Tupakkalain (549/2016) mukaan päiväkotien sisätiloissa ja ulkoalueilla ei saa tupakoida, eikä käyttää savutonta tupakkatuotetta.

Vesihuolto

Päiväkoti tulee liittää yleiseen vesi- ja viemäriverkostoon. Jos yleistä vesi- ja viemäriverkostoa ei alueella ole, tulee talousveden laatu tutkituttaa ja viemärijärjestelmän soveltuvuus selvittää heti suunnittelun alus- sa.

Jätehuolto

Huoneistossa on oltava riittävästi jäteastioita. Jäteastiat on sijoitettava, varusteltava ja hoidettava siten, ettei niistä aiheudu hajua tai terveyshaittaa. Jätehuoltotila tulee sijoittaa siten, että sen käyttö ja huolto on helppoa ja ettei huoltoliikenne vaaranna asiakkaiden turvallisuutta. Suositeltavaa on, että jäteastioille on

HYVINKÄÄ

Tekniikka ja ympäristö

2019

järjestetty katettu ulkosäilytystila. Jätehuoltotilaan tulee varata riittävästi tilaa eri jätejakeille varatuille astioille. Ulkotilassa olevat jäteastiat on sijoitettava riittävän kauaksi tuloilma-aukoista (8 m). Tuhoeläinten pääsy jätehuoltotiloihin tulee estää. Jätehuoltotiloja suunniteltaessa tulee huomioida Kiertokapulan jätehuoltomääräykset.

Lähteet

Terveydensuojelulaki 763/1994

Terveydensuojeluasetus 1280/1994

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista 545/2015

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 933/1992

Tupakkalaki 549/2016

Säteilylaki 859/2018

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä 1044/2018

Infektioriskien vähentäminen päivähoitossa. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:28

Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 71

Rakennustieto Oy ohjekortit